

ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביר חומר עזר לרעהו
או רמז מילולי יענש בחומרה

תורת המשפט 99-072-01

תשס"ח מועד א'

ד"ר חיים שפירא

הוראות:

המבחן בחומר סגור

משך המבחן: שעותיים

במבחן שני חלקים: בחלק א' שאלה אחת שמזכה ב 40 נק'. בחלק ב' עליכם לענות על 3 שאלות (מתוך 4)
כל שאלה מזכה ב 20 נק'.

יש לענות באופן ענייני, ולא לחרוג ממספר העמודים המצויין.

בהצלחה!

חלק א (40 נק'; עד 3 עמודים)

1. מאחורי הדיון בשאלה אם לכל שאלה משפטית תשובה אחת בלבד עומדים שיקולים אנליטיים, וכן שיקולים נורמטיביים ואידיאולוגיים הקשורים במעמדו של השופט מול מוסדות אחרים.

א. הסבירו את עמדתו של דוורקין שלפיה לכל שאלה משפטית תשובה אחת בלבד. מהם השיקולים העומדים מאחוריה?

ב. הסבירו את עמדתו של הארט שלפיה הדבר תלוי באילוצים סמנטיים (לשוניים). מהם השיקולים העומדים מאחריה?

ג. מהי עמדתם של חסידי הריאליזם והגישה הביקורתית (c.l.s.) בשאלה זו. מהם השיקולים העומדים מאחריה?

(אל תתארו את התיאוריות השונות בכללותן. תניחו שהבודק מכיר אותן ותתייחסו באופן ישיר לשאלה).

חלק ב (20 נק' לשאלה; עד עמוד וחצי לכל שאלה)

2. "אין אדם חב חובת נאמנות למחוקק שרוחו רעה עלינו. ולא זו בלבד אלא חובה מוטלת על שופט שלא לציית לחוקיו הרעים של מחוקק כזה ולא לבצעם". (ח' כהן)

א. האם שופט פוזיטיביסט יסכים לעמדה זו? הסבירו.

ב. לאחר מלחמת העולם השנייה הועמדו לדין בגרמניה משפטי פעולה עם הנאצים. הם טענו שפעלו לפי החוק שהיה תקף באותה עת. בתי המשפט הרשיעו אותם על בסיס עקרונות משפט-טבע. האם שופט פוזיטיביסט היה יכול להרשיעם, ועל איזה בסיס משפטי?

3. א. הסבירו את המושג "חוק טבעי" לפי תפיסתו של אריסטו ולפי תפיסתו של הובס – באיזה מובן הוא טבעי?

ב. השוו את מושג "המשפט הטבעי" למושג של "עקרונות יסוד" (בתפיסתו של דוורקין) מהו הדומה ומהו השונה ביניהם?

4. כיצד ניתן לבסס את חובת הציות לחוק על עקרון ההגינות? מה הביקורת שמוטחת בניסיון זה וכיצד ניתן לענות עליה?

5. מנו והסבירו חמש מתכונות החוק שהציג פולר (במסגרת "המוסריות הפנימית של החוק"). האם הן שייכות לשלטון החוק הפורמלי או המהותי?